

Het bijbelse kernwoord vrijstad

I. HET OUDE TESTAMENT

מִקְלָט (v. מִקְלָט, m. suff. מִקְלָטִים — Asyl, Schutz des Totschlägers geg. den Bluträcher Nu 35 12. 15. Jos 20 3; מִקְלָטֵי אֲשֵׁרִי Asyl-städte Nu 35 11. 13f., מִקְלָטֵי עַיִן Nu 35 6. Jos 20 2. 1 Ch 6 42. 52. Vollst. מִקְלָטֵי הַרְצָח Jos 21 13. 21. 27. 32. 36, m. suff. Nu 35 25—28. 32.†

Nevenstaande en onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius' Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16^e Aufl. 1915, en Abr. Trommius, Nederlandse Concordantie (6^eherz.dr.); s.v.vrijsteden - aree' hamikelath [מִקְלָטֵי אֲשֵׁרִי](#)

I.A. Betekenis van de tekstgegevens

- Asiel/ bescherming van de doodslager tegen de bloedwreker; ook plaats van opname: Num. 35:12,15; Joz. 20:3
- Asielsteden: Num.35:6; 11, 13v; 35:25-28, 32; Deut.19:1vv; Joz. 20:2; 21:13, 21, 27, 32, 36; 1 Kron. 6:57.¹

I.A.b Samenvatting + toepassing

1. Een vrijstad, ook wel asielstad genoemd, is een van de zes vrijsteden, afgezonderd om een toevlucht te zijn voor iemand die een niet opzettelijke (Eng unwittingly) doodslag heeft begaan. Drie van die zes steden lagen aan de Oostkant van de Jordaan (Num.35:13vv);, te weten

- Golan in Bazan (in het stamgebied van Manasse);
- Ramoth in Gilead (in het stamgebied van Gad) en
- Bezer (in het stamgebied van Ruben);

Drie op de westzijde van de Jordaanoever, nl.:

- Kedes (in het stamgebied van Naftali),
 - Sicheem (in het stamgebied van Efaïm)
- en
- Kirjath Arba = Hebron (in het stamgebied van Juda).

Zie Ex.21:12vv; Num.35 : 9 - 34; Deut. 4 :41vv ; 19:1 - 13; Joz.20 : 1 – 9 ; 2 Sam. 14 :11.

De laatste drie steden lagen op de bergen. Later is natuurlijk ook Jeruzalem een vrijstad geworden vanwege vrijplaats aan het altaar in de tempel. Vgl. o.a. 1 Kon.1:50vv; 2 :28-32.

Deze 6 vrijsteden werden toegevoegd aan de 42 steden (+ voorsteden voor het vee) die aan de Levieten waren toegewezen om daar te wonen (Num. 35: 6vv).²

2. Toen het volk van Israël het land Kanaän binnenging, was er in het oude oosten nog volop sprake

over de vrijsteden handelen (Ex.21:12-14; Num. 35:6,9-34; ook Mosaïsch. Aldus dr. B. van Oeveren, *De vrijsteden in het* ...
de vrijstad Ramot in Gilead

van bloedwraak. D.w.z. dat een doodslager gewroken diende te worden door de bloedwreker, zijnde het naaste familielid van de overledene. Oog om oog en tand om tand. Het zgn. ius talionis. Dat bracht natuurlijk een kettingreactie teweeg van moorden. Iets dat voor de God van Israël niet te tolereren was. Daarom – en dat betekende een rem op ongetemde wraaklust - maakte de Heere onderscheid tussen moord met voorbedachten rade en doodslag zonder opzet.³

3. De vrijsteden waren bedoeld als asielpaatsen voor een onopzettelijke moordenaar (voor Israël alsook voor de vreemdeling). Voor wie met voorbedachten rade (Hebr. bejad rama – met opgeheven hand) iemand had gedood, was er geen pardon. Vgl. Gen. 9:6: die een medemens opzettelijk doodt, moet zelf gedood worden; want de mens is geschapen naar het beeld Gods. Zie ook. Matth.5:21vv. Maar wie zonder opzet (Hebr. bisjgaga – bij dwaling) iemand had gedood mocht niet door een bloedwreker van het leven worden beroofd, maar kon vluchten naar een van de vrijsteden. Daar was hij veilig. Omringd door tempeldienaren (priesters/ levieten) die de representanten waren van Gods verzoenende genade.⁴

God neemt de onopzettelijke doodslager die een mens ‘onvoorziens’ slaat, in bescherming. Vgl. Num. 35:15, 23vv. Hij heeft niet met voorbedachten rade gehandeld. Hij heeft het kwaad van de persoon in kwestie ook nooit gezocht (Num. 35 : 23 slot). Bij het houthakken bijv. vloog opeens de bijl van de steel en trof iemand dodelijk. Voor zo iemand is er pardon. Hij zal door de hand van de bloedwreker niet sterven.⁵

4. Wie iemand ‘per ongeluk’ (onvoorziens) heeft gedood, doet er goed aan tijdig te vluchten naar een van de zes vrijsteden. Ter wille van de bereikbaarheid waren er zowel aan deze als aan gene zijde van de Jordaan drie van die steden en waren mogelijke hindernissen op de toegangswegen daarheen zoveel mogelijk weggenomen. Iemand die op de hielen werd gezeten door een bloedwreker was pas vrij van die bloedwreker, als hij binnen de vrijstad was en zolang hij daar was. Zijn zaak werd door een rechtscollege (raad van oudsten/wettige vertegenwoordigers van het district) nauwkeurig onderzocht, met verhoor van minstens twee getuigen. Vgl. Joz. 20:4v. In feite was het verblijf in een vrijstad een soort ballingschap. Men mocht immers onder geen voorwaarde die stad verlaten dan alleen op straffe van de dood.

³ Uit Bijbelse Encyclopaedie (hoofdred. Prof.dr. F.W.Grosheide); Kampen 1950. ‘De bloedwraak komt voor bij z.g.primitieve volken,... Men heeft deze bloedwraak op verschillende manieren proberen te verklaren, b.v. dat men door haar het geschonden evenwicht tussen de stammen of de families herstelde... Ook de Bijbel kent de gewoonte van de bloedwraak. Doch daar is de bloedwreker de persoon die als het naaste familielid van de vermoorde, opkomt voor die familie. ‘De bloedwreker’ is in het Hebr. go‘ēl haddām = de lossen of de verlosser van het bloed. De bloedwraak is in de loop der eeuwen bij Israël in onbruik geraakt. Met het opkomen van de verschillende overheidsinstanties, die de rechtspleging aan zich trokken, verdween de bloedwraak.’ NB: waar de bloedwraak vandaag nog bestaat, wordt niet altijd maar grondig onderscheid gemaakt tussen opzettelijke en onopzettelijke doodslag.

⁴ In de commentaar van Keil-Delitzsch lezen we bij Num. 35:11: God fulfilled the promise which He gave in [Exo 21:13](#) : that He would appoint a place for the man who should unintentionally slay his neighbour, to which he might flee from the avenger of blood.

⁵ Zie over het onderscheid tussen opzettelijke en onopzettelijke doodslag: Dr. B.van Oeveren, *a.w.*, blz. 68vv. Voor de opzettelijke doodslager geldt geen asielpaats, ook niet het altaar in Gods huis, ook niet een vrijstad. ‘De instelling van vrijsteden betekende, dat er een eind kwam aan de ongebreidelde bloedwraak met alle gevolgen van dien.’ Aldus B.van Oeveren, *a.w.*, blz.161.

Maar op de dag dat de in functie zijnde hogepriester stierf, mocht zo'n vluchteling weer huiswaarts (Num. 35:28, 32; Joz. 20:6). ⁶ En kreeg zo'n begenadigde daarmee dan niet een voorafschaduwing van de Hogepriester Jezus Christus, wiens dood de grond is geweest van de redding van verlorenen?

5. Door deze verordeningen met betrekking tot de bloedwraak en de vrijsteden heeft God gewaakt over Zijn volk, zodat niet de ene familie de andere en op de duur het gehele volk zichzelf met wortel en tak zou uitroeien.

a) De vrijstad was een stad van Gods asiel, stad van genade onder Israël voor iemand die zonder opzet iemand had gedood. De Schrift kent een Goddelijk pardon toe aan hen die gedwaald hebben als het verloren schaap dat onbedacht zijn herder heeft verloren, maar intussen Gods geboden niet vergeten (Ps. 119:176). De gelijkenis van het verloren schaap (liever: van de opzoekende herder) is daarvan de pendant in het NT. Het NT noemt dat: onwetend zondigen. Jezus bad voor hen: 'Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen (Luk.23:34a).

M.Henri schrijft: De doodslager was veilig in elk van deze vrijsteden; zo zijn ook zij die in Christus geloven en die vluchten naar Hem en rusten in Hem, beschermd tegen de wraak van God en de vloek van de wet: Daar is geen verdoemenis voor hen die in Christus Jezus zijn (Rom. 8:1). Wie zal verdoemen hen die in deze schuilker zijn. Deze dingen zijn ook voor ons van grote betekenis. Vlucht, vlucht intijds naar uw asielplaats, Golgotha.⁷

Denken we nog maar eens aan wat John Bunyan scheef in zijn Christenreis over zijn Christen, op weg van de stad Verderf naar de enge poort en de kruisheuvel, beladen met een zwaar zondepak op de schouder. Als hij bij de kruisheuvel komt, valt dat pak van hem af en verdwijnt in een graf aan de voet van de heuvel. Daar is hij gearriveerd in de Vrijstad, stad van Gods asiel voor wie onbedacht zijn Herder heeft verloren.

b) Maar er is ook een andere kant.. Er zijn ook mensen die willens en wetens zondigen, tegen beter weten in. De Bijbel noemt dat: de zonde tegen de Heilige Geest of ook de 'zonde tot de dood', waarvoor geen vergeving is' (geen vrijstad). Vgl. 1 Joh.5 : 16. 'Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer

⁶ Over de betekenis van de dood van de hogepriester is te lezen in de commentaar van Keil-Delitzsch: "The death of the earthly high priest became thereby a type of that of the heavenly One, who, through the eternal (holy) Spirit, offered Himself without spot to God, that we might be redeemed from our transgressions, and receive the promised eternal inheritance ([Heb 9:14-15](#)). Just as the blood of Christ wrought out eternal redemption, only because through the eternal Spirit He offered Himself without spot to God, so the death of the high priest of the Old Testament secured the complete deliverance of the manslayer from his sin, only because he had been anointed with the holy oil, the symbol of the Holy Ghost." Dr. B. van Oeveren schrijft (*a.w.*, blz.169) schrijft: 'Wanneer het hoofd van een stam sterft, d.i. de hogepriester, dan raakt ook de band met de asielstad los en kan de onopzettelijke doodslager naar huis en familie terugkeren'.

⁷ De afbeelding toont Christen, beladen met zijn zondepak, wegvluchtend uit de stad Verderf (Christenreis van J.Bunyan).

meer over voor de zonden; maar een schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden. Als iemand de wet van Mozes heeft te niet gedaan, die sterft zonder barmhartigheid, onder twee of drie getuigen; hoeveel te zwaarder straf, meent gij, zal hij waardig geacht worden, die de Zoon van God vertreden heeft en het bloed van het testament onrein geacht heeft, waardoor hij geheiligd was en de Geest der genade smaadheden heeft aangedaan?’ (Hebr. 10:26vv).

In het bovenstaande is hoofdzakelijk iets gezegd over wat in het OT genoemd wordt de vrijstad. Over het zondigen uit onwetendheid zie in mijn website onder voordrachten/ bijbelse kernwoorden: het bijbelse kernwoord onwetendheid.⁸

⁸ In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Gesenius’ *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16^e Aufl. 1915, s.v. 2 המקלט ערי. Trommius’ *concordantie*, s.v. vrijstad 3. ISBE/ E-sword, s.v. cities of refuse; 4. E-sword (comm.M.Henri/ Keil-Delitzsch; 5. Bijbelse Encyclopaedie (hoofdred. Prof.dr. F.W.Grosheide); Kampen 1950, s.v. vrijstad; 6 Dr. B. van Oeveren, *De vrijsteden in het Oude Testament*; Kampen 1968.